

UJ DEBRECZEN

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Debreczen, Darabos-utca 7. szám. — Telefon 412. szám. Hirdetések árszabás szerinti vétetnek fel.

I. évfolyam.

116. szám.

Egyes szám ára 4 fillér.

Előfizetési ár helyben: egy hóra 1 korona, negyedévre 3 korona. — Vidékre egy hóra 1 kor. 50 fillér; negyedévre 4 kor. 50 fillér.

Debreczen, 1912.

Kedd, október 15.

Válságos esztendő.

Magyarország legfőbb jövedelmi forrása, gazdaság' jólétének alapja: a termőföld, nagyon sok keserű csalódnak volt az 'dén okozója. Most a már megkezdett s itt-ott befejezett szüretéről hallunk rossz híreket. A szőlő nem tudott beérni a bor minősége tehát mindenhol rossz lesz, ezenkívül nagyon is kevés. A legkeserűbb családás éri lépten-nyomon a szőlősgazdákat. Egyes vidékeken előfordult az is, hogy aki 10 hektoliter mustra számított, annak lett összesen kevéssé. Mit ér ilyenkor az, ha a mustnak meglehetősen magas az ára, hiszen ilyen csekély terméshozam mellett alig került ki a termelési költség. Baj van ezenkívül a kukorica földeken is, sok helyütt kénytelenek éretlen állapotban letörni a kukoricát, amely már is pusztulni kezdett. A kukoricaszár, amely néhány év óta közhasználatu takarmány lett, a legrosszabb helyen el fog pusztulni. Sarjura is igen kevés kilátás van, mert a folytonos esős időben lehetetlen a réteket kaszálni s a fűvet megszáritani.

Ha mindezekhez az előző igen sok bajt hozzávesszük, kitűnik, hogy az gazdasági esztendő mérlege semmi esetre sem lesz kedvező. A mezőgazdának tehát, amely ebben az országban a közterhek legnagyobb részét viseli, korántsem lesz rózsás a helyzete. A pénzügynek hónapok óta tartó ziláltsága amúgy is lehetetlenné tette a gazdasági élet fejlődését, megakadályozott minden olyan beruházást, amely szaporította volna a gazda jövedelmét. A kora tavaszi és az őszi árvizek, a ciklon pusztítása s egyéb más veszedelem, amely erre az országra hárult az idén, tulnyomó részben szintén csak a gazda kárát jelentette. Nem volna azonban a veszedelem még sem oly nagy, ha az ország legalább hpolitikai nyugalmat élvezhetne, ha a politika nem kötné le az emberek figyelmét, nem rabolna

el igen sok idejét s a gazda összes képességeit tömöríthetné a fenyegető bajok ellensúlyozására. Így azonban féltő, hogy a nehéz gazdasági viszonyoknak sokkal súlyosabb következményei lesznek, a mezőgazdaság ezeket a bajokat jóval inkább meg fogja singyleni, mint ahogy azt előre elképzelni is lehetne.

A napokban ugyanis egy minden eddiginél jóval nagyobb veszedelem akadt az utunkba: a balkáni háború immár alig elkerülhető réme, amely bennünket minden európai állammal közvetlenebbül érdekel, mert hiszen ha Európa nem is avatkozik bele a balkán népek csetepatéjába, rendet csinálni végül a mi hadseregünknek kell. Csakhogy igen nagy kérdés ám, vajjon Európa meg fogja-e őrizni semlegességét sok ideig. Könnyen előfordulhat ugyanis az, hogy majd annak idején a magyar-osztrák hadseregek kellenél nagyobb rendet tognak a Balkánon teremteni, amit megirigyelnek a többi nagyhatalmak s egyszeribe ők is szerepet kérnek a rendesinál s ennek a vége aztán olyan összeveszés lehet, amely lángba borítja egész Európát.

A jövőt nem sejt senki előre. — Csak az az egy bizonyos, hogy a legkisebb csete-patéból a legnagyobb kára a magyar mezőgazdaságnak lesz, mert a mi földművelő népünket szőlítják legelső sorban fegyver alá s már ránk nézve az is nagy baj, ha a föld művelésére hivatott munkások a mezei munkák helyett kaszárnyafolyosót kénytelen sűrölni.

Ilyen körülmények között vajjon mi legyen a teendőnk? Hol keressünk a nehéz helyzetben vigasztalást? A tornyosuló felhők közepette csak az az egy tény áll világosan előttünk, hogy csüggednünk még az esetleges súlyosabb viszonyok között sem szabad. Legkevésbé szabad azonban hányavetieknek és könnyelműeknek lenni. A háboruszkodó katona legfőbb ereje a bátorság és takarékoság. A magyar gazdáknak főleg ez utóbbira lesz igen nagy szükségük, óvakodniok kell minden fölösleges kiadástól, el kell kerülniök minden fölösleges beruházást. Ha csak pusztán a magunk sze-

mélyéről volna szó, kisebb volna a baj, azt kell azonban megmondani, hogy minden magában bizó ember hata megett ott van a ház népe is, ott vannak a hozzátartozói, akikről a legnehezebb viszonyok között is gondoskodni kell. A legjobb tanács, amit adhat minden ember magának az, hogy tartsa szárazon a puskaport, gondoljon az esetleges még rosszabb jövőre. Ami veszedelem már

meg történt, azt visszacsinálni nem lehet. A mostoha gazdasági esztendőből jót teremteni még könnyebb viszonyok között sem lehet, hiányoznak az anyagi eszközök. Takarékoskodjunk tehát azzal a kevés anyagi eszközzel, ami még rendelkezésünkre áll, huzzuk össze magunkat, előbb vagy utóbb jobbra kell fordulni a viszonyoknak.

A vérözön előtt. A montenegrói harctérről. A monarchia bemasirozik a szandzsákba. Oroszország cselészövései.

A Balkán fölé gyűjt felhők egyre sűrűbben fődik el a szemhatárt. Remény a békés kibontakozásra alig van, sőt egy általános európai háború rémségei fenyegetőznek a balkáni kavardásból. Hírek szerint Ausztria-Magyarország és Oroszország között a diplomáciai tárgyalások nem találták meg azt az alapot amelyen a két hatalom a rájuk bízott pacifikatori szerepet betölthetné. A monarchia teljesen szabad kezet akar. Oroszország pedig fél ettől a szabad kéztől, amely a nagy-osztrák államok ragadozója és bizonyára nem akarja üres marokkal távozni a zavarosból. Olaszország is követ dobott a hullámozó vízbe. Nem elégedett meg azzal, amit most oly könnyű éron megkapna: Tripolisszal, hanem a balkáni osztozkodásban is részt akar venni. Összegabalyodott ezzel a Balkán körül minden. De mégis mintha a remény nagyon halovány sugára attörne a vészfelhőkön. Az a halogatas, amivel a balkáni államcskék diplomáciája a hatalmak jegyzékére való választ odázza el, a hatalmak állásfoglalása, a porta tenorja, mind-mind összecsendülnek a béke reménységébe. Csak az a vérözön, ami a podgorociai tennsikről indul el, megálljon utjában, mert egy óra, egy rövid nap alatt elboríthat odalent min-

dent és ki tudja, nem csapnak-e át a léngök ide hozzánk is, ahogy már fenyeget is a veszélye ennek.

Az eseményekről következő jelentésünk számolnak be:

Bemasirozunk a szandzsákba.

A berlini Voss. Ztg.-nak jelentik Bécsből: Teljesen megbízható forrásból jelentik, hogy Ausztria és Magyarország készülődik a szandzsákba való bevonulásra. Ausztria és Magyarország valószínűleg egyáltalában nem fog semlegességi nyilatkozatot tenni s nem is tárgyal többé Oroszországgal a balkáni válságról. Ausztria és Magyarország kijelentette, hogy teljesen szabad kezet tart fenn magának.

A kétszínű Oroszország.

A berlini Vossische Zeitung írja a következőket: Amíg az orosz államférfiak a legmegnyugtatóbb biztosítákat intézik Európa címére, a kulisszák mögött oly törekvések mennek végbe, amelyek éppen ellentétességükkel nagy nyugtalanságokat és aggodalmat keltenek. Beavatott orosz körökből jelentik, hogy erős betolyások igyekeznek érvényesülni, hogy Szászsonovot rábírák, hogy határozott és minden kétséget kizáró nyilatkozattal világosítsa fel a világot Oroszország igazi szándékairól s ezzel teremtsen végleges megnyugvást.

Figyelem! Debreczen legolcsóbb bevásárlási forrása a „Verseny“

kész férfi-, fiu és gyermekruha áruház, DEBRECZEN, Piac-utca 61. sz. (Fischer-ház) a Szent-Anna-utcával szemben. Az összes őszi és téli férfiruha újdonságok állandóan raktáron. Az árak olcsóbbak, mint bárhol.

A cégre tessék ügyelni. „VERSENY“ férfiruha áruház Piac-utca 61. szám.

Visszafoglallak a törökök egy dombot.

A Reuter-ügynökség külön tudósítása jelenti Podgoricából e hónap 10-én délután 4 óra 40 perckor feladott távirattal: Délben a montenegróiak elfoglalták Tuzi város közelében Tuzi-erődöt. A csatárról sok sebesülte idehoztak. A kórházak zsúfolva vannak. A király a kórházban meglátogatta a súlyosan sebesült katonákat, homlokon csókolta őket és mindnyájuknak köszönetet mondott a haza nevében.

Szalónikiból jelentik: Tuzi környékén heves harcok voltak a montenegrói és török csapatok között. Ideérkezett jelentés szerint a török csapatok a montenegróiakat minden támadását visszaverték.

Konstantinápolyból jelentik: Mint a hadügyminiszterium hivatalosan közli, a török csapatok elkezdett harc után Zagzale dombot, melyet a montenegróiak megszállottak, visszafoglaltak.

A porta válasza.

Londonból jelentik: A porta a nagyhatalmak előterjesztésére azt fogja felelni, hogy már saját kezdeéséből és az 1880-ik évi tervezettel egybehangzóan elhatározza, hogy reformokat fog megvalósítani. Ezek a reformok: oly kormányzók kinevezése akik a lakosság többségének nemzetiségéből és felekezetéből valók, továbbá választott kerületi bizottságok életbe léptetése.

Konstantinápolyból jelentik: Jól informált körökben azt hiszik, hogy a porta a nagyhatalmak jegyzékét egyes főntartásokkal elfogja fogadni.

Szabad az ut a hadiszernak.

Szófiából jelentik: Az osztrák-magyar katonai attasé tegnap hivatalosan értésére adta a bolgár kormánynak, hogy Ausztria és Magyarország Bulgariának hadiszert szállítása tekintetében minden lehető könnyebbséget meg fog adni. Ez a hír városszerte örömdetes meglepetést keltett.

Szerbia.

Belgrádból jelentik: Ötezer főnyi szerb banda benyomult a szandzsákbába és érintkezést keres Montenegroval. György herceg nagyobb szerb csapattal követi a bandát. A török kormány a szandzsákbában a basibozukokat fegyverrel látta el. A basibozukok már megkezdtek a garázdálkodást a keresztények ellen.

A londoni Daily Mail értesülése szerint ezennél több bosnyák a határon átment Szerbiába, hogy a szerbekkel és montenegróakkal a törökök ellen harcoljon. A szerb hadüzenet csak egy hét múlva várják.

Pétvárról jelentik: A szerb követség az épület kapuján kitett plakáton orosz önkénteseket toboroz.

A helyzet Számosban.

Mint az Ikdám jelenti, Számoszon a helyzet rosszabbodott. A fölkezők akiknek száma szaporodott, — urai Vahny fővárosának. Állandóan tüntetnek a török palota előtt. A helyzetre való tekintettel, a porta Beglery hercegnek megengedte, hogy a fenti szigetet elhagyja.

Az athéni távirati iroda jelenti: — Szmirnából ideérkezett jelentések szerint Franciaország, Anglia és Oroszország főkonzulai Számoszba utaznak, hogy a helyzetet tanulmányozzák és a sziget számára új alkotmányt dolgozzanak ki. A számoszi török csapatok Kiosz szigetre fogtak menni, ahol nagy az ijedség.

A háború és a közlekedés.

Berlinből jelentik: A balkáni háború miatt a nemzetközi halálársaság kocsijait csak Budapestig járattja, — mert az utasok szállításaért nem vállalhat felelősséget. Az alkalmazottakról több nap óta semmi hír sem jött. A társaságnak öt kocsija eltűnt. Két török kocsivezetőtől kisebb szerb állomásokról ma levél érkezett, amelyben azt mondják, hogy nem tudnak elmozdulni és hogy a rájuk bízott kocsikat revolverrel kellett megvédeniük. Eleséget drága pénzért sem kapnak. Egy angol nő azt írja, hogy két napig kellett Szófiában maradnia s éjjel-nappal a második osztályú váróteremben volt, mert semmi árért sem kapott szobát a szállókban amelyeket a tiszték számára foglaltak le. Az asszony megbetegedett.

A magyar levegő első vértanúja.

Hallos szerencsétlenség Rákoson.

Fővárosi tudósítónk expressz-jelentése. —

Szomorú a hangár-város... A berregő gépmadarak elültek, pedig szélcsend van; merész pilóták sárgára vált falka a cecal járnak hangár-...hangár. Keresik egymást. És beszélnek halk szomorú hangon — kezdetről, végről. Ők értik meg egymást legjobban és ők látnak be leglívábban Rákos sötét tragédiájának mélységébe Szomorú a hangár-város... halottjuk van... lezuhant a Rákos egyik közismert pilótája...

Mintha a hangárok között járkáló vasárnapi közönség is elfelejtett volna beszélni. Mélységes csönd. A ködözösködésre alig reagálnak. Ha valaki mégis elkezd beszélni, csoportosulás támad körülötte és hallgatják meghatva, szomorúan...

Hogy is volt csak?

Egyik legrégebb lakója volt a hangár-városnak Takács Sándor. Képzett pilóta, aki Kolbányi-gépén végzett sok sikeres repülést, kikivta az aviatikus körök teljes elismerését. Sok reményt is fűztek jövőjéhez. Szorgalmasan, szinte fáradhatatlanul gyakorlatozott mindig a rakosi téren, csak rendkívüli események zavarták meg néha-néha. Öt-hat héttel ezelőtt egy kis szerencsétlenség történt vele. — Ugyan pár méter magasból lezuhant és gépének egy vasrésze összezúzta a lábát. Bevitték a Szent István-kórházba, ahol néhány hétig fekvődött, azóta még mindig fájlalta a lábát és most is szorgalmasan köztöztette. Hogy elég erősnek érezte magát a légiútra, vasárnap reggel — szélcsönd lévén — előhuzatta gépét és minden habozás nélkül felült. A mint büszkén elhagyta a földet szegény Takács, maga sem hitte, hogy utoljára.

A hangár bennszállott lakói kiültek nézni a produkciót. A verőfényes reggeli levegőben méltóságos szárnyalással repült a gép. Először kifogástalanul futott be három szabályos kört; akkor talán leakart szállani Takács, de, ugylátszik, megvolt elégedve a gép funkciójával, mert egy éles vágással felszökkenett ismét magasabbra. Lehetett 150 méter magasban. Zavartalanul berregett a gép és

Takács egy magasabb fokú aviatikai produkcióhoz fogott. Nyolcasokat irt le a levegőben. Először egyet... ketőt... a harmadik után megakart a felszállását koszoruzni és egy igen merész sikló eséssel igyekezett az anyaföldre jutni. A többi hangárlakók nyugodtan nézték, látták ők már ilyesmit sokszor Takács pilótától. Körülbelül 100 méter magasságig suhant le az aviatikus, amikor egy drót, amely a balszárnyat tartotta, megpattant és az ezáltal meggyengült szárny kissé megbillent.

A következő pillanatban — nem lehet még tudni, mi okozta — a két szárny összecsapott a pilóta feje fölött. Egy szempillantás műve volt, a két szárny levált a gép testéről és messze elvagdódott. A gép egyensúlyt veszítve, rémes katfogás közben ideoda ugrott a levegőben néhány másodpercig és egy szátemortáléval befuródott a földbe, a pilótát 18 méter távolságra dobva ki magából.

A szerencsétlen Takács valószínűleg már zuhanás közben elvesztette eszméletét mire az első ember hozzá rohant, már halott volt. Az iszonyú erejű eséstől felismerhetetlen roncsokká vált, togsorai teljesen bevojtak zúzva, mellkasa behorpadt, oldalbordái összetörték. A gép pozdorjává iört. A nemvált kimenetek megdermesztették a szemtanúkban a vért, a következő pillanatban lélekvesztetten rohantak a szerencsétlenség színtere. Takácson már nem lehetett segíteni. Telefonáltak a bonctani intézetbe, ahonnan nemsokára megérkezett a hullaszállító kocsi.

Takács Sándor mesterségére nézve műszerész volt. Az aviatika láza őt is magával ragadta és mivel anyagi körülményei nem engedték, hogy saját gépén kísérletezzen, egy Kolbányi által konstruált gépen gyakorlatozott. Ez a gép a 7. számú hangárban volt elhelyezve és úgy látszott, hogy Takács teljesen meg volt elégedve a géppel. Gyakorlatai mindig kifogástalanul sikerültek. Utoljára szombat este röpült, de csak rövid ideig. A felesége is végig nézte produkcióját és boldogan mondogatta a többi pilótáknak, hogy térje milyen biztosan birkózik meg a levegővel.

Takács Sándort elérte a végzet, egynehány bevágás a földben, tőle távolabb egy sötétebb folt a sárga homokban jelzi azt a helyet, ahol az egyik legszimpatikusabb magyar pilótánk vértanuhalált szenvedett.

Kossuth Ferenc beszámolója.

Fővárosi tudósítónk expressz-jelentése. —

Vasárnap reggel a 8 óra 10 perckor induló gyorsvonattal utazott a ceglédi választókerületbe Kossuth Ferenc. Kisérétében voltak: Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf, Bakonyi Samu, Földes Béla, Mezőssy Béla, Ségdy Gyula és mintegy 50 ellenzéki képviselő. A ceglédi pályaudvaron lelkesült tömeg várta az ellenzéki képviselőket, élükön Gombos Lajos dr. polgármesterrel. Mikor az első ellenzéki képviselő megjelent a kupé ajtajában, szünni nem akaró éljenzés tört ki a közönség sorai között. A polgármester rövid, de tartalmas beszéddel fogadta Kossuth Ferencet, melyet a képviselő meleg hangon köszönt meg. Azután kocsikra ült az ellenzék és lobogó-erdő között, hosz-

szu kocsisorban megindultak a városba befelé. A városláza előtti térségen már várta őket mintegy 4000 főnyi tömeg, kitörő lelkesedéssel üdvözölve az ellenzékiet. Kévéssel később kezdetét vette a beszámológyűlés.

Takács József, a ceglédi függetlenség párt elnöke megnyitotta a gyűlést, üdvözölte a képviselőket s a megjelent polgárságot és felkérte Kossuth Ferencet beszámolójának megtartására. A közönség egyetverő éljenzése közben emelkedett szölsára Kossuth Ferenc és beszámolójában a következőket mondotta:

— Olyan dolgok történtek az utóbbi időben, aminőknek példáját hibába keressük a parlamentek történetében. Nem szabad engednünk, — hogy ezek megtörténelmül maradjanak. Mert azt hihetjük, hogy nálunk büntetlenül maradhatnak az alkotmány ellen elkövetett merényletek.

Voltak széthúzások az ellenzéki pártok között, ennek köszönhető, hogy a koalíció kiesett a kezükből. De most az egység újra helyreállt összehozta a pártokat a közös veszedelem. S együtt is maradnak minaddig, míg a megbontott jogrend helyre nem áll. Személyi politikát sohasem csináltam, de a mostani viszonyok között, a mostani munkapárttal szemben ezt lehetetlen elkerülni. Annai is inkább, mert Lukács és Tisza távozásával helyre lehetne állítani a békét. Remélem, hogy azok is befogadják látni és nem fogják többé akadályozni az országot boldogulásában.

A viharos tapssal fogadott beszéd után Földes Béla lépett a szónoki emelvényre és a következő buzdító szavakat intézte a gyűlés közönségéhez:

— Annak a küzdelemnek, amelyet az ellenzék folytat az alkotmánytörök ellen, sikere csak úgy lehet, ha a vidék polgársága is melletünk foglal állást. A parlament megnyitására ezrével kell, hogy feljöjjenek a városba, hogy így tömegesen demonstráljanak a nemzet akarata mellett.

Földes Béla nagy tetszéssel fogadott beszéde után gróf Zichy Aladár szólott az egybegyűlésekhez és a következőket: ellenzéki pártok további együttműködésének szükségességét hangsúlyozta.

Nagy tetszéssel fogadták Zichy gr. beszédét, valamint Károlyi Mihály gr. üdvözítő táviratait, melyet Takács József pártelnök olvasott fel. Azután határozati javaslatot fogadtak el, a melynek tartalma teljesen megegyező a többi ellenzéki népgyűlések javaslataival.

Élénk ovációval fogadták Apponyi Albert gróf szölas atakját az emelvényen. Apponyi Albert gróf többek között a következőket mondotta:

— Két feladat áll az egyesült ellenzék előtt. Először jóvá kell tenni a jogenden esett sérelmeket, másodsor pedig lehetetlenné kell tenni, hogy ilyen sérelmek újra megtörténhessenek. Elismerem, hogy a közeljövő nagy világeseményei és országgot dult állapotban fogják találni. Az ellenfelek ezeket a szülő világeseményeket a maguk javára akarják gyűmölcsöztetni s azt mondják, hogy mi tegyük le a tegyvert, mert szükséges, hogy minden magyar egy táborban legyen. Ne ieltsek a hazát az ellenségétől. Nem vagyunk balekok, hogy esetleges vaklármá miatt mondjunk le a kötelességteljesítésünkről.

Apponyi gr. nagyhatalú beszéde után Mezőssy Béla tartott beszédet s a következőket mondotta:

— Lukács László és Tisza egyetlen akadályja a békének. Különönsnek ta-

lálom, hogy Lukács nem emelkedik a jozan megfontolás és belátás azon rokkára, mint amikor a más, Khuen-Hé dervány fejről volt szó. Kijelentem, hogy nem igaz az, hogy az ellenzék ragaszkodik a hatalomhoz. Az ellenzék a jövő miniszterjuttatástól föltétlenül várja az egyenlő, általános és titkos választójog megvalósítását. Ezért küzd és mást nem akar.

Mezőssy után szóhátra emelkedett még Sággy Gyula, Bakó József és dr. Wagner Károly, a Kossuth-szövetség nevében.

A beszámoló után bankett volt az ellenzékiek tisztelőre, melyen igen sok lelkes toaszt hangzott el.

Egy napszamos végzetes szerencsétlensége.

Részeg fejjel a halálba

Most, a nagyvásár alkalmával jó alkalom van hogy a debreczeni atyafiak egy kicsit ki-ki rugjanak a hámból. Csusztatják is le a torkukon nyakra-főre a lítereket a jó fonatos után. Közbe persze a néhány szál cigány jobb gyűz méltó buzgalommal nyaggatja a hegedűjét az atyafiak hangos kurjongatása közepette.

Ennek a mulatozásnak adta meg az árat tegnap jéjjel egy szegény debreczeni napszamos, aki egy kicsit elmulatolt és mikor hazament részeg fejjel lezuhant a pincebe vezető lépcsőkön és olyan agyrázkódást kapott, hogy ma délelőtt meghalt a közörségben ahová szállították.

Az eset részletei a következők: Horváth József 38 éves napszamos tegnap este kiment a vásárra és miután jól kibámulta ott magát, betért az egyik kocsmába és mulatozni kezdett a vásár örömeire. Ette a jó fonatos és egymásután eregette le a torkán a jórjaita debreczeni karcost. Bizonyára, hogy jobban csusszon a fonatos. Ebbeli buzgalmán azután az lett a következménye, hogy alaposan elázott.

Alig oirt hazabotorkálni. Nagynehezen megtalálta a Veres-u. 9. sz. házat, ahol lakik. Mikor már a kapun belől került, a feleségét kereste és eközben leakart menni az egyik pincekonyhába.

Amint lefelé botorkált, valahogy a kölépcsőkön megcsuszott és olyan szerencsétlenül zuhant le, hogy eszéretlenül került el a földön.

A gyorsan előteleonált mentők beszállították a közörségbe a szerencsétlen napszamos, aki olyan súlyos agyrázkódást szenvedett, hogy még kihallgani sem lehetett.

Ma délelőtt meghalt a szegény napszamos, akinek az a kis szórakozás a végzetévé lett.

Minthogy büntény nem forog fenn az ügyesség a temetési engedélyt megadta.

Modern és a legjobb
Villamos berendezések
rendelje meg
PÖLDVÁRI-nál
születi telefon 168
gyári telefon 816.
Tanuló felvétetik.

SZÍNHÁZ.

1912. okt. 14-ikén, hétfőn:

TRENCK BÁRÓ.

Operette 3 felvonásban.

Trenck báró.

(Bemutató előadás a debreczeni város színházban 1912. okt. 12-én.)

Szombaton este ismét premier volt a debreczeni színházban. Albin Félix operettjét, «Trenck báró»-t mutatták be a debreczeni közönségnek akkor, amikor már az ország többi színpadján talán el is fejezték. A librettót Willmer A. M. és Bodánszky R. írták a hangulatos operetthez, — azonban nem valami nagy sikerrel, mert a legtöbb helyen szinte lerontották a hatásos zenei képeket.

Albin Félix muzsikája hatásos, szívhezszóló, bajos zenei képekkel bővelkedő kompozíció. Nem a sablonos operettgyártó cégek mintájára készült a «Trenck báró», hanem eredeti ötletek és új érzések modern megjelenítése. A librettót azonban százszerzőtársa ügyesebben meg lehetett volna írni. Hiszen egy olyan romantikus szerelmi történetből — mint a Trenck báróé — valószínűleg remekművet lehetne írni. Persze egy kis tehetség is kell ahhoz.

A darab kiadása nem volt valami fényes. Régi, százszor is látott díszleteket üdvözölhettünk bizalmas ismerősként. No, meg aztán a korhű jelmezek is hiányoztak.

A szereplők közül az ejismerésből Zilahynét, Székely Gyulát, Kassay Károlyt és Halasimét illeti. Ez utóbbiak állandó derűtségben tartották a közönséget diszkrét humorukkal. Igazán remekeltek. Annjira, hogy még nyílt színen is megtapsolták, sőt még vissza is hívták őket. Kikristályosodott művészetrel, határozottan játszott Székely Gyula Trenck bárót. Gyönyörű hangja kiválóan érvényesült. Máthé Gyula pojácat csinált Nicola szerepéből. Néha annyira paprikajancsiskodott hogy még partnere Borbély Lili is elnevette magát. —

Apropó, itt eszünkbe jut, hogy már egyszer figyelmeltettük Zilahy Gyulát, hogy fegyelmezze egy kissé a színészeit, de úgy látszik, ennek a jóakaró intelemnek nincs semmi hatása. igazolja ezt a szombati példa. — Kiváló volt kis szerepében Solti Ernő. Kár, hogy ez a gyönyörű hang, kiváló színész csak ritkán kap szerepet. Akkor is kisebbet. — Festői látványt nyújtott M. Torday Erzsike, mint a szerencse génusza. — Lévai Farkas Pál és Kiss J. Sándor is jók voltak kis szerepükben. J. J.

SZÍNHÁZI HIREK.

Kedden este Erchman és Chatrián világhírű szenzációs drámája, a Lennyel zsidó kerül színre, mely a reális élet megrázó eseményéből készült s mely éppen ezéi, rendkívüli érdeklődést tudott mindenkor a maga számára biztosítani. A darab cselekménye állandóan leköti a közönség feszült figyelmét, de különösen a harmadik felvonásbeli törvényszéki jelenetben bontakozik ki a darabnak a közönség figyelmét fokozni tudó rafinált konstrukciója. Mathis Hans szerepére kétségkívül csak erős alakító képességgel bírő színész vállalkozhatik, mert ugyancsak próbára teszi minden tudását és tehetségét a rendkívül nehéz és farasztó szerep. A darab sikere e szerep valahán nyugszik, épp ezért van az hogy az egyébként cassasikerű darab ritka esetben kerülhet vidéki színház műsorára. Nálunk Ujházi Ede művészetéhez van köze a darab mely csak a jeles mester vendég szereplésével kerülhetett műsorra. Ujházi mester mellett, aki az ily izgató szerepre ma már nem is vállalkozik, Zilahy Gyula kiváló művésze az, mely a «Lennyel zsidó» Mathis szerepét kellőképpen érvényre képes juttatni. Több vidéki igazgató meghívást intézett Zilahy Gyulához, hogy e nagyszabású szerepben vendég szerepeltén társulatuknál. Zilahy a megnyilvánított eléget tesz előbb azonban a debreczeni színházban játszsa el a «Lennyel zsidó» Mathis hites szerepét. A II—III. felvonás között a színházi zenekar xilophon művésze Schott Gyula, előadja a műlovar galoppot zenekar kísérettel.

En vagyok a néni a fővárosban nagy sikert aratott bohózat szerdán este kerül színre, amelyben különösen Bérczi Ernőnek alkalma lesz a művészetét csillogtatni. Lajthay Károly, Kiss Mariska, Kassay, Serfőzi, mind kitűnő szerephez jutottak.

A Limonádé ezredes próbái annyira előre haladtak, hogy vasárnap este a premierje meg lesz tartható.

HIREK.

— A jog- és pénzügyi bizottság ülése. A jog- és pénzügyi bizottság október hó 15-én, kedden délután 3 órakor a városháza kis tanácstermben ülést tart. A tárgysorozaton több igen fontos ügy szerepel.

— Halálal lenyegető napszamos. Kiss Lajos Péterfia-u. 46. sz. alatti lakos feljelentette a rendőrségen Tóth Ferencz napszamos, aki őt és feleségét folyton üldözi s felövéssel fenyegeti. A lenyegetőző napszamos ellen a rendőrség az eljárást megindította.

— Halálos verekedés. Fővárosi tudósítónk jelenti: A Hungária-ut 76. számú ház udvarán ma a kora reggeli órákban Miskolczy János 40 éves közműves segéd összeszóllalkozott Buga István 38 éves ácssegéddel. A szóváltásból verekedés lett, majd Buga felkapott egy széket s azt teljes erővel a Miskolczy fejéhez vágta, úgy, hogy az szörnyet halt.

— Talált tárgyak. Tájéltatott ruhánemű, egy képes keret, 3 drb. okmány 1 drb. székér forgattyu, néhány darab kulcs, egy gyűrű, 2 arcképes igazolvány, 1 pénztárca pénz zel, 1 láda, 1 drb. kabát, 1 gyékény, 1 ostor, 1 női kézi táská, 1 láncz. Igazoltt tulajdonosaik átvehetik a belvárosi rendőrkapitányságnál, Szent Anna-u. 9. sz. alatt.

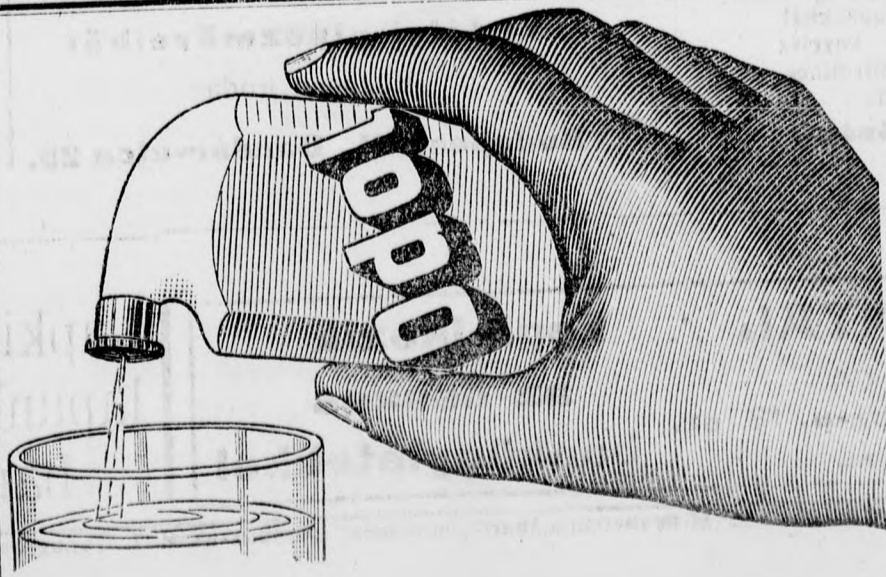
Magyar Király-kövéházban Vágó Valéria k. a., országos zeneakadémia tagja vegzett hegedűművész nő zeneestélyt tart. Számos látogatást kér: Beke Emil karmester.

— Vásári tünetek. Debreczenben nagy őszi vásár van. S mit jelent ez? Azt, hogy van szerencsénk üdvözölhetni városunkban a tolvajvilág kitünőségeit, akik ki- illetve «bevándoroltak» Debreczenbe. S úgy látszik, jól dolgoznak, mert a mai nap folyamán egyre-másra érkeztek a panaszok a rendőrségre s mire vége lesz a vásárnak, bizonyára sok jámbor megkárosított atyah fog megnyult arccal visszagondolni a vásári sürgés-forgásra. Volt, — nincs A mai napon telvett panaszok a következők: Schön Ferencz Széchenyi-u. 41. sz. alatti lakos panaszt tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki ma reggel 8 órájában a libavásárban kabátzsebéből 60 koronát tartalmazó pénztárcáját ellopta. — Rácz Lidia cigányasszony ma délelőtt a vásárrban Korponay Jánosné sátrából 1 pár csizmát elloptott. A lopást a tulajdonos észrevette, akkorra azonban a csizmát már egy másik cigány vette pártfogásába s azzal elmenekült. Rácz Lidit letartóztatták. — Juhász Imre balmazújvárosi lakostól a vásárrban ma délelőtt ismeretlen tettes ellopta 23 koronát tartalmazó pénztárcáját. — Kenderesi Péterné miképersi lakos panaszt tett a rendőrségen ismeretlen tettes ellen, aki ma délelőtt a Rákóczi-utcai piacon vásárlás közben 29 korona pénzét a zsebéből ellopta. — Szőke Józsefné Vendég-u. 5. sz. alatti lakásából, amely rövid időre nyitva maradt, ma délelőtt ismeretlen tettes szabad helyről 9 kor 66 fillért elloptott. — Tóth Zsigmond «Angol Királynő»-ben alkalmazott szakács feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, aki t. n. 13-án a konyhából 23 kor. 60 fillért elloptott. — A rendőrség az eljárást minden esetben megindította.

A szerkesztésért felelős Volth György.

Meg kell

érteni az Odol különleges hatásmódjának rendkívül fontos voltát: Mig mas száj- és fogtisztító szerek csakis az öblítés néhány pillanatában fejtik ki a hatásukat, az Odol még utólag is, órákig a fogak tisztítása után, hat. Ezen különleges saját-sága folytán az Odol megakadályozza a száj-beli erjedéses folyamatokat és a fogak megromlása ellen hat.

Feltűnően olcsó
UJDONSÁGOK.

Női füzös Box-bőrből elegáns és modern 8.50	Női füzös Chevrabőrből utolsó divat 10

A monarkia legnagyobb cipőgyára. 120 saját fiókraktár.

Legjobb minőségű elegáns és jutányos a Turulcipő.

Fiókraktár:
Debreczen,
Piacz-utca 48. szám.
Telefon: 691.

Férfi füzös America-Style elegáns és tartós 11.50	Férfi füzös Box-bőrből modern és tartós 9.50

Szőlősgazdák

és
szőlőtelepítők figyelmébe!

Aki szőlőjét újra akarja telepíteni,
Aki szőlőoltványt akar rendelni.
AKI gyümölcsfát, rózsafát óhajt ültetni —

kérjen oktató diszárjegyzéket az alábbi címtől:

Transylvania Szőlőtelepítő Vállalat

Maros-Vásárhely,
Dr. Gecse Dániel-utca 39. szám.

Amerikai Parti Aruház

Hatvan-utca 20.
Legelősebb bevásárlási forrás

Egy vidéki banknál elzálogosított árukat 50%-al a beszerzési áron alul vettem meg és árakat alábbi olcsó áron ajánlom a n. é. vevő közönségnek,

Finom zefir férfi ingek	K 2.50-től
Finom fehér " " "	" 2.— "
Férfi gallérok	"— .18 "
" sapkák	"— .50 "
Fü és leány szalmakalapok	"— .30 "
Finom női batist és zefir blousok	" 2.— "
Finom női selyem blousok	" 3.— "
Férfi nadrágtartók	"— .50 "
Kész pongyvlák minden kivitelben	" 4.30 "
2 méter szerb vászon	"— .22 "

Selyem sálak minden elfogadható áráért.
Tisztelettel **Löwenheim Albert.**

Apró hirdetések.

Levélbélyegeken is lehet az apró-hirdetések árát mellékelni. A kiadóhivatal fenntartja magának a szövegváltoztatási jogot oly hirdetésekkel szemben, melyek megjelenését kizárja a hirdetés tartalma, értelme. — Tudakozódásokra készséggel adunk felvilágosítást, ha a válasza szükséges levélbélyeget mellékelik. Minden hirdetésre ingyen ad fölvilágosítást a kiadóhivatal s hirdetőket kívánatra díjtalanul szerkeszt.

MA NINCS PÉNZE és szüksége van vászon, asztalterítő, szövet és csipke-függöny, futó és nagy szőnyegre. Paplan és fanel takarók, férfi és női felöltők, kész férfi-, fiu öltönyre vagy tükör, kóp és butor, a mai naptól fogva oly olcsón lesz eladva, hogy mindenkinek saját érdeke, hogy egy próbabevásárlást eszközöljön. Tisztelettel Kaiser Salamon. Telefon 685.

OLCSÓ és jó órák, ékszerek legolcsóbban szerezhetők be Gasparik Adam órás és ékszerész-nél Debreczen, Hunyadi-utca 12. Ugyanott órajavítások legolcsóbban eszközölhetnek.

Gondolja meg

minden hirdető gazdálkodó, kereskedő, iparos, egyszerűval mindenki, aki az ujság hirdetései rovátát igénybe veszi

és hirdessen

olyan ujságban, melynek hirdetései olyan feltűnően vannak szedve, mint az

CSÁSZÁRFÜRDŐ

BUDAPESTEN.

Nyári és téli gyógyhely, a magyar irgalmas-rend tulajdona. Elsőrangú kenes hévízű gyógyfürdő; modern berendezésű gőzfürdő, kényelmes iszapfürdők, iszapborogatások, uszodák, külön hölgyek és urak részére. Török-, kő- és márványfürdők; hőleg-, szénasavas- és villamos vizfürdők. — A fürdők kitűnő eredményre használnak főleg csúszóbántalmaknál és idegbajok ellen. — Ivó-kúra a légzőszervek hurutos eseteiben s altesti pangásoknál. 200 kényelmes lakosztoba. Szolid kezelés intányos árak. — Gyógy- és zenedii ninos. Prospektust ingyen és bérmentve küld.
az Igazgatóság.

Jövő évi gipszszükséglet

legjobb minőségben és legelőnyösebben fedezhető a

kartelen kívül álló Satori Mór

Erdélyi gipszműveiből
Központi iroda:
Budapest VI., Dandár-utca 25.

Uj Debreczen

városunk és egész Hajdúvármegye egyedüli délután megjelenő napilapjában. Csak ott hozhatja meg a hirdetés a kívánt eredményt, hol az igényeket oly kielégítő szövegezéssel és szedéssel jelentetik meg, mint az Uj Debreczen

napilapban.

∴ HIDVÉGER ANIAL ∴ Foglalkozik az összes bank és váltóüzlete Debreczen, Deák Ferencz-u. 13. sz. TELEFON 416. szám. bankügyletekkel

Lapkihordó asszonyok lapunk kiadóhivatalában felvétetnek.